Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтынньы ыйтан тахсар

№ 107 (5463)

1980 сыл. Балаҕан ыйын 4 күнэ чэппиэр

Сыаната 2 харчы

КАЗАХСТАН БУРДУГА

КУСТАНАЙ. Казахстан 4 мөлүйүөн гектартан ордук иэннээх саамай улахан буолагар бурдук хомуурун үгэнэ. Уобалас совхозтара уонна колхозтара тонтарга киирэр бурдук икки тогус улаатыгын ситистилэр. Бары хомуйар-транспортнай комплекстар суукканы эргиччи кэрэнэ үлэлииллэр.

Табаарыс Л. И. Брежнев Алма-Атаҕа үөрүүлээх мунньахха биэрбит сүбэлэрин уонна ыйыыларын үлэҕэ-хамнаска салалта оҥостубутунан илии, бурдугу хомуйааччылар эбээһэтэлистибэлэрин хаттаан көрөллөр итиэннэ саҥа үрдэтииллибит соруктары бэйэлэрин иилиилэригэр туруорууналлар. Уобалас колхозтара уонна совхозтара ССКП XXVI съеһин чиэһигэр государство саахырыаннарыгар 3 мөлүйүөн 280 тыһ. тонна бурдугу кутарга бэлэмнэннилэр. Ити—былааннааммыттааҕар быдан элбэх.

(ССТА корр).

СҮӨҺҮГЭ—ИЧИГЭС, ТОТООЙУ КЫСТЫГЫ!

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Ха[illegible]хсыттааҕы отделениетын коллективын ыҥырыыта

Биһиги—Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хайахсыттааҕы отделениетын сүөһүһүттэрэ, специалистара, бары рабочайдара,—ССКП уочараттаах XXVI съеһин достойнайдык көрсөр иһин социалистическай куоталаһыыга киирсэн, 1980 сылы уонна пятилеткаҕы бүтүннүүтүн ситиһиилээхтик түмүктүүр иһин бу күннэргэ ордук дьулуурдаахтык үлэлиибит.

Сүөһү иитиитин салгыы сайыннарыыга, кинилэн бородууксуйаны ылыыны үрдэтиигэ кыстыгы үчүгэйдик тэрийии быһаарар суолталаах. Оҥу дириҥник өйдөөн ис кыахтарбытын өссө тогул ааҕыныҥ көрөн баран, биһиги общественнай сүөһү быйылгы кыстыгын тэрийиигэ маннык социалистическай эбээһэтэлистибэни ылынабыт:

— кыстык хотонноору өрөмүөннээһиниигэ баһылыы үлэлии сылдьааччыларга эбии звенону туруоран бу үлэни эрдэ ситэрэн, ынахтар сүөһүнү уонна ынахтар ынахтары балаҕан ыйын 15 күнүгэр диэри, оттон атын өрөмүөнү эрэйэр Үнүгэлэ хотонугар кыстыыр ынахтары балаҕан ыйын 20 күнүн аастакка, субан сүөһүнү алтынньы 10 күнүгэр диэри хотоҥҥо киллэрэргэ;

— ороһу ыырайдары балаҕан ыйын 5 күнүгэр хотоҥҥо туруоран эбии аһатыыны тэрийэргэ;

— ыаммыты сайылыктан кыстыкка көһөрүү, отордотуу кэмнэр күнүгэ үстэ ыыһыны харапнакка, кыстык бастакы күннэриттэн сылаас эбии аһылыгынан хааччыйарга;

— ыраах участактарга кыстыахтаах сүбаннары балаҕан ыйын 15 күнүн ааспакка бостуукта[р]тан тутан кыстыыр сирдэрин буллараргa;

— Бүлүү оройуонунааҕы «Күүлэт» совхоз II Күүлэттээҕи отделениетын Балаҕат комсомольскай-ыччат звенота республикаҕа таһаарбыт ыҥырыытын өйөөн, күһүнү ыйдарга үүт ыамын быһа түһэрбэт эбии дьаһаллары ылан, итиннэ оройуоҥҥа олохтоммут социалистическай куоталаһыы усулуобуйатын толорон икки ыйга былааҥы таһынан 25 тонна үүтү ыырга, ол иһигэр балаҕан ыйыгар—15 тоннаны, алтынньыга—10 тоннаны. Ити кэмнэ ынах сүөһү уонна сылгы туһата суох өлүүтүн ааспыт сыл туһааннаах ыйдарынааҕар икки тогул аччатарга;

— фермаларга, биирдии ыанньыксыттар икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыыны өссө көдьүүстээхтик тэрийэн пятилеткатааҕы былааннары үүтү валовой ылыыга балаҕан ыйын 25 күнүгэр, государствоҕа атыылааһыныга алтынньы 12 күнүгэр—Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин Бүтүн Союзтааҕы күнүн көрсө толорорго.

Общественнай сүөһү быйылгы кыстыгын тэрийиигэ итиэннэ кирбиилэри бэлиэтээн туран, 1980 сылы уонна онус пятилеткаҕы бүтүннүүтүн ситиһиилээхтик түмүктээһиҥҥэ быһаарыылаах күһүнү ыйдарга сүөһүгэ ичигэс, тотоойу кыстыгы хааччыйыыга социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитэргэ оройуон бары сүөһүһүттэрин, тыа хаһаайыстыбатын специалистарын ыҥырабыт.

(Ыҥырыы үлэ коллективтарынан биир саҥанан ылылынна).

САЙЫЛЫКТАН КЫСТЫККА —ТЭРЭЭҺИННЭЭХТИК

Сайылыгы мэччирэҥ бастакы үс ыйыгар оройуон совхозтарын көрдөрүүлэрэ олус намыһахтар: эбээһэтэлистибэ үүтү валовой ылыыга 966 тоннанан, государствоҕа атыылааһыныга 878 тоннанан толоруллубата. Ити кэмнэ биир фуражнай ынахтан бааралсуоҕа 508 кг үүт ыыллан сээн устата 850 кг ылылыахтаах кирбиитин ситиһиллибэт турукка. Уопсайынан, үүккэ сылаадыы былааннар туолуулара олус ыраабытынан күһүнүгү-кыһыныгы кэмнэ бу салааҕа уратып болҕомтону уурар, үрдүк оппанатиниһа, ордобили туруоран үлэлиир балаһыанньалааныбыт.

Күһүн—үүтү ыаһынна, сүөһү эбиллиитин улахтыннарыыга, кыстыкка бэлэмниэнигэ саамай эппиэттээх кэм—тиийэн кэллэ. Сыл аайы биһиэхэ атырдьах ыйын бүтүүтүттэн саҕалаан үүт ыаһына улаханнык таҥнары түһээр, кыстыкка хойутаан киирэн сүөһүнү үүтүгүк ниттыннан охторор кыһалҕан үгэс олохсуйаары гынна. Ол быйыл даҕаны халлаанар кутталлаах.

Бу күннэргэ үгүс сайылыктарга үүт ыамын таҥнары түһүүтэ саҕаланна. Аасыт сыл туһанниаах кэмнэкэриттэҕэр Хайахсыт, Чакыр, Сылан, Килэнкэ отделениелара көрдөрүүлэрин биллэрдик намтаттылар. Сорохторго күһүн кэлэр да үүт тардыахтааҕын курдук сылыһа ойдобула баар. Оҥу тэрдүттэн суох оҥорорбут наада.

Мыттан күһүн сир ахсын отордооһуну тэрийэн, ыанньыгы оттоммут ходуһалар кэнчээрилэригэр маанаан мэччитии тэриллиэхтээх. Өссө да үлэлии илик КВ-лары, Бочкарев олохторун оттон ыанньыкка сылаас эбии аһылыгы сиэтиэххэ, сиэнэйи күһүнүгү ыйдарга биэриэххэ. Ынах ыаныахтаах кэмин толору туһаныахха, эрдэ уолуутун таһаарымыахха. Ол иһин ыанар ынах баһыгар 1—1,5 кг диэри комбикорму биэриэххэ. Сайылыкка даҕаны, кыстыкка даҕаны ынаҕы күҥҥэ үстэ ыаһыны олохтуоххa. Хаһыгынаах кэмнэ сарсыарда ынах сиинин сылаас уунан суйуохха. Бостууктар ынах хонуутун-сүүтүн таһаарыы суохтаахтар. Балаҕан ыйыгар хас биирдии фуражнай ынахтан 170-нуу, алтынньыга 127-лии кг үүтү ыахтаахпыт.

Бу эппиэттээх кэмнэ специалистар, бирингадьиирдар, агитатордар ордук оперативнайдык, кыһамньылаахтык үлэлиэхтээхтэр, фермаларга чаастатык сылдьан быһаччы көмөлөһүөхтээхтэр.

Ыанньык кыстыыр хотонноруй ичаллаахтык өрөмүөннээн, сайылыктан кыстыкка хойутаабакка тэрээһиннээхтик көһүү ситиһиллиэхтээх. Оттон бу үлэ, сөторуттааҕыта райсовет исполкома бэлиэтээбитин курдук, үгүс сирдэргэ бытаанные баран иһэр, сорох отделениеларга сайылыкка көһүөхтэн туох да уларыйыы оҥоһулла илик. Онон балаҕан ыйын 15 күнүгэр диэри хотоннор өрөмүөннэрин ситэрэн ынахтары кыстыыр сирдэрин булларарахха сатанар.

Кыстыкка киириигэ үүт ыама быһа түспэтин наадатыгар сылаас эбии аһылыгы быһымыахха, кормокухнялары тэхтэлэ суох үлэлэтиэххэ. Борбиэрэлээр көрдөрөллөрүнэн, хотоннор тастара олус киртээхтэр. Оҥу бу күннэргэ ыраастатыахха, кыбыылары уонна даллары өрөмүөннэтиэххэ.

Быйыл күһүн кун-дьыл ардахтаах буолара күүтүллэринэн, суол-иис алдьанар кутталлаах. Онон баар комбикорму, эбии аһылыгы оҥорорго наада буолар инвентары кыстык хотонноор тастарыгар түргэнник тиэйиэххэ. Сүөһүну уулатар турбалары, көһүөму таһар транспортердары эмиэ өрөмүөннэтиэххэ. Хотоннор аалыларын, түннүктэрин, долборуктарын ичаллаахтык оҥорторуохха. Алексеевскайдар хотон халҕанын бүрүөтүн, тас өттүттэн буолбакка, ис өттүттэн оҥороллоро биһирэнэр. Маны туһаныахха. Хотоннор даҕыарын халыҥатыыга, куйуктарын кутуутуга эмиэ элбэх үлэ барар турар.

Саҥа тутуллубут хотон

(Бүтүүтүн 2-с стр көр).

ССКП РАЙКОМУГАР

ССКП райкомун бюрота 1980—1981 сс. общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ хаһаахсыттар эбээһэтэлистибаларин уонна оройуоҥҥа ыҥырыыларын биһирээтэ итиэннэ бу хобулээһиини сир ахсын киэҥник дьүүллэһиини уонна дьыалаҕан өйөөһүнү тэрийэн быйылгы кыстыгы бары өттүнэн көрдөрүүлээхтик тэрийиилэригэр, күһүнүгү ыйдарга сүөһү, үүт-ас быһа түһүүтүн таһаарбатахтарыгар тыа хаһаайыстыбатын управлениетын, совхоз партийнай тэрилтэлэрин, директордарын, профсоюз рабочкомнарын, сельсоветтар исполкомнарын, ЫБСЛКС райкомун эбээһинэстэлээтэ.

ОТ, БУРДУК ХОМУУРУН ТЭТИМНЭЭХТИК ЫЫТЫАҔЫҤ!

СУҺАЛ ДЬАҺАЛ НААДА

Үһүс комуурутар Хатылы отделениетыгар биэс комбайн үлэлиэхтэҕэ, туорахтаах культуралары бастарыы 12 күн устата бүтэриллиэхтээҕэ.

Ол эрээри быйыл хатылылар хомуурга бэлэмнэнииннии олус хойутаан, тэрээһинэ суох саҕалаатылар. Комбайннар үчүгэйдик көрүллү[бэ]тэ эрэ атырдьах ыйын 25 күнүгэр бааһынаҕа тахсыбыттара. Онон алдьаныы-кээһэник хомуур бастакы күннэриттэн саҕаламмыта.

Ити барыта үлэҕэ улаханнык оҕуста. Баҕаһаэнги туругунан Хатылы отделениета баара-суоҕа 356 гектары бастаран валовойунан 158 тонна үүнүүнү ылла. Туорахтаах культура үүнүүтэ өссө 518 гектартан хомуллуохтаах.

Билиҥҥитэ хатылылар күҥҥэ сыччах 36 гектары бастарар буоллахтарына, ити тэтиминэн хомуурга өссө ый наада. Сорук дьэҥкэ: хомуурга эбии күүһү быраҕан, икки смӗнанан үлэлээһинн олохтоон туорахтаах культуралар үүнүүлэрин түргэнник, сүтэрэ суох хомуйа охсорго.

В. ЕРМОЛАЕВ,
тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома.

Рекорду аһардылар

Сүөһү аһылыгын соҕотуопкалааһыныгар хас биирдии киһитигэр тиксэринэн Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетын М. Д. Николаев салайар механизированнай звенотун отчуттара быйыл оройуон уруккy рекордун аһардылар. Николаевтаах хас биирдии киһиэхэ тиксэринэн 199-туу тонна оту кэбиһэн, барыта 1194 тоннаны бэлэмнээтилэр.

Звено бу күннэргэ Амма Хочолоругар сүөһү аһылыгын салгыы соҕотуопкалыыр.

«СО» корр.

Улахан көмө

Быйыл сайын Хоптоҕо наһаластиэн общественнойа от хомуурутар ордук активнайдык кыттыына. Рабочайдар уонна сулууспалаахтар, ыырдьаҕастар уонна дьиэ хаһаайкалара күүстэринэн барыта 310 тонна бастыҥ хаачыстыбалаах от соҕотуопкаланан совхозка туттарылынна.

Ордук кыттыылаах оробуонна ыҥырыылаах наһаласиэ кырдьаҕастара, пенсионердара комолоспуулар. Киниллэр кэпиллэринэн 180 тонна оонутар 201 тонна от кэбиһиллиннэ. Үлэ уонна сэрии ветераннара А. К. Нестеров уонна Д. А. Илларионов 8-тыы, опыттаах сылгыһыт Д. Е. Васильев, эмиэ ытык кырдьаҕас И. Г. Попов биирдии бэйэлэрэ 7-лии тонна куох бэйиэгы чөмчөттүлэр.

Кырдьаҕастар сорохторо билигин даҕаны ходуһаттан тахсыбакка үлэлии хамсыы сылдьаллар.

Т. СОКОЛЬНИКОВ,
хаһыат общ. корр.

Сүөһү кыстыгын тэрийиигэ отделениелар социалистическай куоталаһыыларын УСУЛУОБУЙАТА

Куоталаһыы сыала: 1980—1981 сс. общественнай сүөһү кыстыгар совхозтар отделениеларын хамаҕатын, тэрээйдэммиттэрин кыһалҕатын, сайылыктан кыстыкка киһиэрии кэмигэр бородуукуйааны ылыы сорудахтарын толоруутун хааччыйыы, сүөһү кыстыгын ситиһиилээхтик ыытыы сыалларыттан дьаһаныы.

Куоталаһыы кыайыылаахтарыгар ирдэбиллэр:

— кыстык хотоннорун эрдэ, үчүгэй хааччыллыылаахтык оҥорбуттар, сүөһүлэр олорор дьиэлэрин тупсаран оҥорбуттар, кыстыкка киирии сүөһүтүн сылаас эбии аһылыгынан хааччыйбыттар (ынах сүөһү хотонугар балаҕан ыйын 15 күнүгэр, ыҥырык балаҕан ыйын 20 күнүгэр, субан сүөһү алтынньы 10 күнүгэр диэри киллэриллиэхтээх);

— балаҕан ыйыгар атырдьах ыйыгааҕылары үтүө ыҥыын 15 бырыһыанын, отой алтынньыга балаҕан ыйыгааҕылары 20 бырыһыаны ордук таҕаарбыттар;

— үүт валовой ылыы уонна государствоҕа туттарыы ыйдааҕы былааннарын толорбуттар, бу көрдөрүүлэргэ туһааннаах ыйдарга көрдөрүүлэрин ааспыт сыллааҕыларыттан үрдэппиттэр, атырдьах ыйынааҕы таһаар үүт хааччыллыытын тупсарбыттар уонна таһаарыныытын үрдэппиттэр;

— ааспыт сыл туһааннаах ыйдарын кытта тэҥнээтэххэ ынах сүөһү уонна сылгы хамаҕатын сүтүүтүн 50 бырыһыан аҕыйаппыттар сүөһү кыстыгын ыыппыттар.

Ньыгылыахтаахтары бэлиэтээһин. Бастыылларга үс миэстэ олохтонор.

Бастакы миэстэҕэ тахсыбыт отделение ЛУАЗ автомашина фондатын ылар, ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуоттаах грамотатынан наҕараадаланар. Отделение управляющайа, зоотехига, ветеринарнай врача, старшай бригадьыыра хамнастарын ыйдааҕы окладтарынан бириэмийэлэнэллэр.

Иккис миэстэҕэ «Юпитер-3» холодильник суоппут фондата бэриллэр, ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуоттаах грамотата туттарыллар. Отделение управляющайа, зоотехига, ветеринарнай врача, старшай бригадьыыра хамнастарын ыйдааҕы окладтарын 50 бырыһыанынан бириэмийэлэнэллэр.

Үһүс миэстэҕэ тахсыбыт «Дружба» ырыа фондатын ылар, ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуоттаах грамотатынан наҕараадаланар. Отделение управляющайа, зоотехига, ветеринарнай врача, старшай бригадьыыра ыйдааҕы окладтарын үс гыммыт биирин бириэмийэлэнэллэр.

(УСУЛУОБУЙАНЫ РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМУНАН БИГЭРГЭТИЛЛИННЭ).

КИМ ТӨҺӨ АҺЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭТЭ

(БАЛАҔАН ЫЙЫН 2 КҮНҮНЭЭҔИ ТҮМҮГҮНЭН)

Совхозтар, отделениелар	Уһаарыы охсуута	Оксуу (гектар)	Кэбиһии (тонна)	Силос (тонна)	От малааһына (тонна)
Карл Маркс	657	13972	9541	1595	145
Одьулуун		2778	2252	140	145
Боллуур		3620	2791	1010	—
Мугудай		3887	2233	525	—
Бахсы		3687	2365	320	—
Субуруускай	315	9720	6036	1300	115
Хатылы		2520	1344	500	—
Болтоҕо		3400	1992	600	115
Соловьев		3800	2700	200	—
Эрвине Эристиин	501	12362	6896	1310	260
Хоптоҕо		4272	1905	360	260
Хадаар		3328	1730	300	—
Хайахсыт		2305	1719	350	—
Чакыр		2457	1542	300	—
«Чурапчы»	394	8192	4931	850	—
Сылаҥ		3338	2010	200	—
Кытаанах		3016	1816	450	—
Арылахаан		1838	1105	200	—
Оройуон үрдүнэн	1867	44246	27404	5455	520

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

САҤА ҮӨРЭХ ДЬЫЛА САҔАЛАННА

Оскуолаҕа мин тиийдим аан бастаан
Күүт миигин, алтан чуораан!

П. ОКОНЕШНИКОВ ФОТОЭТЮДА.

УМНУЛЛУБАТ КҮН

ЧУРАПЧЫ. Саҥа үөрэх дьылын түргэнэ 1 №-дээх орто оскуолаҕа кылаастаах уонна орто оскуолалар биир коллективка холбоһон көрсүстүлэр. Быйыл манна барыта 800-тэн таҕса оҕо үөрэниэҕэ. 70-ча учуутал үлэлиэҕэ. Бастакы кылаастарга барыта 94, маҥнайгы кылааска 86 оҕо киирдэ.

Үөрэх дьыла аһыллыытыгар аналлаах үөрүүлээх линейкаҕа оскуола партийнай тэрилтэтин секретара Д. П. Кладкина аста. Үөрэнээччилэри, учууталлары уонна төрөппүттэри ССКП райкомун представителэ И. И. Яковлев, райсовет исполкомун норуот үөрэҕириитин отделын сэбиэдиссэйэ В. М. Неустроев, ЫБСЛКС райкомун секретара Н. Н. Матвеева, оскуола директора М. М. Максимов, Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала Р. И. Васильев, үөрэнээччилэр комсомольскай тэрилтэлэрин секретара Надя Попова, төрөппүт А. И. Пермяков эҕэрдэлээтилэр.

Быйыл оскуола боруогун аан бастаан атыллаабыттарга үһүс кылаас үөрэнээччилэрэ бэйэлэрин оҥорбут бэлэхтэрин туттардылар.

Бастакы чуораанын тыаһатар чиэс X кылаас үөрэнээччилэрэ Наташа Сивцеваҕа уонна Андрей Филипповка тиксиэтэ.

Ити кэнниттэн оҕолор үөрэнэр кылаастарыгар үөрэ-көтө тардастылар.

С. АЛЕКСЕЕВ.

* * *

КЫТААНАХ. Орто оскуола олбуоругар улахан үөрүү-көтүү буолла.

Маҥнайгы кылаас үөрэнээччилэрин Ю. А. Гагарин аатынан пионерскай дружина пионердара эҕэрдэлээтилэр, бырааттарыгар уонна балыстарыгар кэлэр түйгун сыаналары, үчүгэй дьиссиплиинэни баҕардылар.

Саҥа үөрэх дьылынан оҕолору тыллары детсад интэриэчитэ У. К. Корякина уонна төрөппүт А. Г. Пономарева эттилэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

ЭДЭР СПЕЦИАЛИСТАР КЭЛЛИЛЭР

Быйыл биһиги оройуоммутугар үрдүк үөрэх, орто үөрэх заведениеларын бүтэрэн элбэх эдэр учууталлар үлэлии кэллилэр. Кинилэр ортолоругар Томскайдааҕы пединститутта Д. В. Прокопьева, Дьокуускайдааҕы пединститут физкультурнай факультетын выпускника А. А. Макарова уо. д. а. баллар. Якутскайдааҕы педучилищены бүтэрбит Д. А. Криворошкина Сылаҥ орто оскуолатыгар старшай пионер-баһаатайынан ананна. Оттон Амурдааҕы-Комсомольскай пединститутун выпускника М. В. Еремеева Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрин улуу нуучча тылыгар үөрэтиэҕэ. Леда Петровна Керемясова СГУ нуучча тылын уонна литературатын отделениетын ситиһиилээхтик үөрэнэн бүтэрдэ. Кини педагогическай үлэтин бойобуой үөрэммит оскуолатыгар—Чурапчы интернат-оскуолаҕа саҕалыаҕа.

Бастакы чуораан тыаһын үөрүүтэ, долгуйуута, эһиэхэ, эдэр учууталларга, үйэҕит тухары аргыс буоллун.

В. ПОПОВ,
ЫБСЛКС райкомун секретара.

САЙЫЛЫКТАН КЫСТЫККА—ТЭРЭЭҺИННЭЭХТИК

(Бүтүүтэ. Иннинэ 1 стр. көр).

үрдүн 2-3 см халыҥ гына буорунан сабыах, мас сыыһын толоруу кыраастарга, үйэлэрэ гына 20-25 см халыҥнаах буорунан кутар ордук. Муосталын үйаҕас сүүрээнигэр мигнэрин гына оҥоһуллуохтаах. Уулаах хотоннорго ыһыылаах дьааҥкалары хаһыахха (кыһын оптоҥ баһан көрдүүтэр гына). Ингэ-түүт быраахтара ностуостары, моторлары будуулан, оройуоннаан бэлэмнэниэххэ. Хотоннор кыстык саҕаланыаҕыттан электрическэй уотунан хааччыллыахтарын наада.

Бары хотоннорго ынахтары тэрэтэр боксталары бэлэмниэххэ, термометрдары, ыарыы турар клеткаларын сөргүтүөххэ. Быйыл бүтүн хаартата оройуон үрдүнэн 590-ча ыарыы төрүүрэ саҕаланар. Онон саҥа төрүөҕү ыалларга уратылы бэлиэтээһин уурунуохха.

Көрөөччүлээхтэри ордук үчүгэйдик бэлэмниэххэ, бары хааччахтарынан хааччыйыахха. Холобур, 200 ынахтаах хотоҥҥо 6-7 тонна сабардыннаах эбиттэр нааданар. Мас хоруудаларын оҥоруутун эмиэ бэлиэтэнэн саҕалыахха.

Сүөһүһүттэр олорор дьиэлэрин үлэтигэр кыалларынан, үчүгэйдик оройуоннуохха. Үүтү хоттор сиэрдэрэ, искусственнай сиэмэлээһинин пуункаларын хотоннор оройуоннарын кытта тэҥҥэ бүтэрэргэ.

Уратыы бэлиэтээһин хотоннор сабаһынан быйыл үтүөкэн, оҥоһуллуохтаах сыах ыаhыахха, түнэҕэтэрэ, ааннар ханыдалларын, собордоллорун ордук кичэллээхтик сабыахха.

Бу ыкаалыттан кыра сүөһү кыстыга саҕаланар. Быйыл оройуоҥҥа 2230-ча ынах, бос, ат ыйдарыгар төрөөбүт уонна 180-ча саҥа төрүөхтээх оҕоһу баар буолуоҕа. Кинилэр ордук Карл Маркс аатынан совхозка уонна Эрвиннэ ыйбыттар. Онон бу кыра сүөһүлэри көрүүтэ-харайыытын кыстык саҕаланыаҕыттан улахан кыһамньы ууруллуохтаах. Кинилэри сүбү куһаҕаннык харыыга хотоннор сөрүк тураар.

Кыстыкка киирии бары бороосколлорго диспансерыаны ирдэбилэ ыйдарыгар ыытыахха, ветеринарнай сиэнин күүһүргүххэ, искусственнай үүтү аһатыыны аҕалыахха. Оройуон ыарыйдарын бастыктан бастыг, атыгыс илиилэригэр туттарыахха, балаҕан ыйын 10-15 күннэриттэн бастакы суорҕаны эту сылтан саҕалыахха. Күһүн ахсын бороосколлорун кыстыкка киириэр иннинэ бэлэмнээн эту-эмтэргэ харыстабыты ыытыахха. Үөрэ хаһуттаа эбии аһатар баһа түһэрэн, ыйыын дьыбыла кэбиһэр. Быйыл оҕу хатылааҕын, ааспыт сыллар түмүктэрин учуоттуохха наада. Былырыын атырдьах ыйыгар 59, балаҕан ыйыгар 80, алтынньыга 228 бороосконы сүтэрбит. Ардах кыстыкка киириигэ баһа түһэрбиттэн барыта 367 төбө сүтэрбит. Сыл устата кэлэһиинэ баары 40 бырыһыана кыстыкка киириигэ уонна кыстык бастакы икки ыйыгар сүтэрбит. Ыарыйар 83 бырыһыаннара тымныйыыттан, ас-оһоҕос ыарыытыттан суох ыарыылартан сүтэрбиттэрэ бэлиэтэннэ.

Билиҥҥи кэмҥэ нэһилиэнньэ 6700-тэн таҕса субан сүөһү сылдьар. Онтон ыытыыга хаалара 5660. Олору үчүгэйдик көрүттэн, бииргэ сүүтэ суох кыстыкка эрдэ киллэрэр эбээһинистээхпит. Субан сүөһүнү бу күннэргэ хамуйан государствоҕа туттарыллааҕын, ыытыыга хааларын араарыахха наада. Бу ыйы саҕалыыттан икки туруулаах күһүҥҥү үүтүү тэрийиллиэхтээх. Ыытыыга хаалар тыны тилэһэлэр, тыһаҕастар ахсааннарын чуолкайдыахха. Кыстык устата төрүүр тиһиэһилэри араардах дьиэ кэргэ туттарыахха. Кылааҕа буоллар, тыһы тыһаҕастары туспа хотоҥҥо туруораар ордук буолуо этэ.

Сүөһү иитиитигэр сүбү кэмээти аппаттаах кэмнэ хаалҕутуйууну таһаарбакка, сүөһү сайыҥҥы уйгутун-тотуутун сүтэрбэккэ, үүтү-аһы баһа түһэрбэккэ кыстыкка бэлэмнэнии бары этүүнэ тэрээһиннээхтик ыытан сүөһүнү эрдэ хотоҥҥо туруоруу—биһиги барыбыт улахан суолталаах соруктут.

П. ИННОКЕНТЬЕВ,
тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай зоотехига.

КҮҺҮҤҤҮ ЫЙДАР ҮҮТ ИҺИН ОХСУҺУУГА УРАТЫ ЭППИЙЭТТЭЭХТЭР

ЫАМ УЛАХАННЫК БЫҺА ТҮСТЭ

Атырдьах ыйын 23-29 күннэринээҕи сводка

Совхоостар, отделениелар	Фур. ынах	Ыанар ынах	Күннээҕи валов. үүт (ц) 1979 с.	Күннээҕи валов. үүт (ц) 1980 с.	Күннээҕи үүт (1 ынахха) кг ф|м	Күннээҕи үүт (1 ынахха) кг маҕ|м.	Күннэ үүт туттарар (ц)	Төрөөб. ынах	Сапт. ынах
Карл Маркс	2365	2074	139,9	173	7,3	8,3	165	1957	2737
Одьулуун	637	505	37,2	44	6,0	8,7	41	422	782
Болугур	467	437	34,5	40	8,5	9,1	39	511	535
Мугудай	652	603	34,2	47	7,2	7,7	45	524	764
Бахсы	609	529	34,0	42	6,6	7,9	40	500	652
Субуруускай	1393	895	63,5	66	4,7	7,5	61	990	1154
Хатылы	389	310	14,5	20	5,0	6,4	18	384	414
Болтоҥо	465	265	24,0	22	4,0	8,3	20	275	370
Соловьев	539	320	25,0	24	4,4	7,5	23	351	370
Эрилик Эристиин	1938	1975	139,9	136	6,9	7,5	128	1614	2060
Хоптоҕо	544	567	33,9	37	6,8	7,3	37	413	584
Хаадар	469	400	32,0	35	7,1	7,1	32	444	530
Хайахсыт	456	532	35,0	32	7,0	7,4	30	329	506
Чаҥыр	469	446	30,0	32	6,8	7,1	29	428	440
«Чурапчы»	1369	1018	63,1	66,3	4,0	5,0	65,6	1002	1545
Сылаҥ	743	518	40,0	29,4	4,0	6,0	29	492	725
Килэҥки	331	250	14,8	16,5	5,0	7,0	16,2	250	461
Арыылаах	295	250	14,3	20,4	6,0	7,0	20,4	260	359
Оройуон үрдүнэн	7085	5962	—	441,3	6,2	7,4	419,8	5563	7496
1979 сылга	7290	5204	403,3	—	5,5	7,8	374,8	4965	6367

ААСПЫТ нэдиэлэҕэ иһи иннинээҕи нэдиэлэтээҕэр үүт валовой ыама оройуон үрдүнэн 291 центнеринэн таҥнары түстэ, государствоҕа атыылааһын 91 центнеринэн аччаата. Үүтү ыаһыы ыанар ынах баһыгар 0,4 кг намтаан күннэ 7,4 кг эрэ тэҥнэстэ. Табаарынас күннээ 95,1 бырыһыан, оттон ньиэдилэҕэ 93,5 бырыһыан буолла.

Иһи сыыппаралар дьиҥинэн үөскэтиллэр. Балаҕан ыйыгар эбии сорудах бэриллибитинэн күннээ ортотунан 400 центнерэ ыыталлыахтаах, онтон 370 центнерин государствоҕа туттарыахтаахтар. Атырдьах ыйын 29 күнүгэр 441,3 центнер ыаммытын, онтон 419,8 центнерэ туттарыллыбытын аҕынньаҕа уонна ыам күн аҕыйаан иһэрин учуоттаатахха, иһи — улахан сорун. Атырдьах ыйыгар 29 сүөһү коннаҕынан аабутуттэн 23-һэ ыырдай. Ордук эбэҕэ сутун Хатылы уонна Сылаҥ отделениеларыгар таҕыста.

Искусственнай сиэмэлээһин 80 эрэ ынахха ыытыллан ыйдааҕы график былаан-суота 32,1 бырыһыан толоруллан иһэр. Сорох отделениелар салайааччылара бу үлэҕэ отчуоту чуолкайдык биэрбэттэр, баһаамнааҕы учуоттааһын билбэттэр.

Күһүҥҥү хаһыҥнар саҕаланнылар. Мэччирэҥ билигин даҕаны баар. Бу кэмҥэ ферма аҕыйах ыанньыкка сылааһа эбии аһылык бэриллиэхтээх, ынах сиһиэ сылаас уунан сууйуллуохтаах. Субу күннэргэ ороһу бороосуналары кыстык хотоннорго киллэрэн олохтуохтааххыт, болоо туруктаахтары эбии аһатыллыахтаах.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

ИРДЭБИЛ ТУРБАТ, БЫЛААН ТУОЛБАТ

Ордорунар үүтү — государствоҕа

Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкома нэһилиэнньэттэн ордорунар үүтү соҕотуопкалааһыҥҥа Сылаҥ сельсоветын (исполком председателэ Б. П. Ваинцев), Болтоҥо сельсоветын (исполком председателэ Т. В. Попова) ыыппыт үлэлэрин туһунан отчуоттары истэн дьүүллээтэ итиннэ, тэрийэр үлэ итэҕэстэрин ... арыйан, кэккэ дьаһаллары бэлиэтээтэ.

Атырдьах ыйын 15 күнүгэр диэри оройуон үрдүнэн нэһилиэнньэттэн баара-суоҕа 75 тонна үүт соҕотуопкаламмыт былааҥҥа 26,8 бырыһыан толорулунна. Ол иһигэр хоптоҕолор сорудахтарын 62,4, болугурдар 38,1 Чурапчы сельсовета 47 бырыһыан толортооннор атыыттартан ордук көрдөрүүлээхтэр. Ол эрээри ордорунар үүттэриҥ хаадардар 5,9, хайахсыттар 6,1, сылаҥнар 9,5, бахсылар 6,1, соловьевтар 10,6 бырыһыанын эрэ туттардылар.

Оттон Болтоҥо сельсоветыгар биир да килограмм үүт туттарыллыбата. Исполком председателэ Т. В. Попова этэринэн, нэһилиэнньэттэн кирбиит 638 килограмм үүккэ эт-үүт комбинатыгар квитанцияны суруттара илик үһү. Ордорунар үүтү туттарыы боппуруоһа Болтоҥо сельсоветын исполкомугар өссө ыам ыйын 15 күнүгэр көрүллүбүтэ уонна туһааннаах быһаарыы ылыллыбыта, үүтү атыылааһыҥҥа нэһилиэнньэ уонна агитаторларынан эппиэттээх дьон анаммыттара. Оҥуоха сельсовет исполкомун секретара М. В. Посельскаяҕа нэһилиэк үрдүнэн хонтуруоллуурга, тэрийэргэ сорудахтаммыта. Ол гынан бараҥ исполкомунан кининэхэҕэ уочараттаах уопускатын ыам ыйын 16 күнүттэн биэрэргэ быһаарыллыбыта кэйдах даҕаны өйдөммөт. Итини улахан государственнай суолталаах бу боппуруоска суолта биэрбэтник сыһыаннаһыыттан атыннык сыаналыахха табыллыбат.

От ыйын 17 күнүгэр нэһилиэнньэ ордорунар үүтүн соҕотуопкалааһынын туһунан сельсовет исполкомугар М. В. Посельская информациянан истиллибитэ, туолуутун болдьоҕун ыйан туран, эмиэ быһаарыы ылыллыбыта. Хомойуох иһин, ол мунньахтарга буолбут кэпсэтиһиилэр, ылыллыбыт быһаарыылар олоххо киирбэтилэр, оҥуоха туһааннаахтартан ирдэбил оҥоһуллубата.

Райсовет исполкома ордорунар үүтү соҕотуопкалааһыҥҥа үлэни ыыталлыктык тэрийбитин, сэптээх хонтуруолу олохтообутун, көрдөбүлү турусрбатаҕын иһин сельсовет исполкомун председателэ Т. В. Поповаҕа быыгабар биэрдэ.

Итини сэргэ бу боппуруоска туоргаллибит былааннар туолууларын хааччыйбатахтарын иһин сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ В. П. Ваинцевка (Сылаҥ), А. К. Макаровка (Соловьев) ыйыы оҥоһулунна.

Бары сельсоветтар исполкомнарын председателлэрин ордорунар үүтү соҕотуопкалааһыҥҥа тахсыбыт итэҕэстэр биричиинэлэрин ингэн-тонон ырыталларыгар, исполком мунньахтарыгар дьүүллэһиини тэрийэллэригэр, былаан туолуутун хааччыйыыга эбии дьаһаллары ылалларыгар эбээһинэстээтэ.

А. СЛЕПЦОВ,
райсовет исполкомун инструктора.

ПЯТИЛЕТКА КИРБИИТЭ ЫЛЫЛЛАР

Онус пятилетка түмүктэнэр сыла, ССКП XXVI съеһин ыҥырар туһунан ууруллубут улэһиттэр ортолоругар үрдүк өрө көтөҕүллүүнү үөскэттилэр. Бииэс сылааҕы былааннарын толорбут үлэ коллективтарын, биирдиичулуу үлэһиттэр ахтара күн ахсын эбиллэн иһэр.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан «ЫБСЛКС 60 сыла», Боһомо уонна Балаҕаннык фермалар коллективтара үүт ыамыгар пятилетка таабы сорудахтарын толордулар.

Эдэр коммунист Татьяна Ксенофонтова старшайдаах «ЫБСЛКС 60 сыла» ферма ыанньыксыттара хас биирдии фуражнай ынахтан ортотунан 3198-туу кг үүтү ыыр былааннаахтарын 3215 кг ыан аһардылар. Пятилеткатааҕы кирбии маҥна атырдьах ыйын 18 күнүгэр ылылынна.

Итиннэ икки күнүнэн хаалан Боһомо ыанньыксыттара бииэс сылааҕылатын толордулар. Кинилэр фуражнай ынах ахсыттан былааннаммыттан 16-лыы кг үүтү ордук ыаттылар.

Оттон атырдьах ыйын 21 күнэ Балаҕаннык фермалыгар үөрүүнү араллаа.

Биирдии ыанньыксыттартан Е. Р. Осипова, А. В. Софронова, Е. С. Назарова, О. Д. Луковцева, Т. Н. Ксенофонтова пятилеткатааҕы сорудахтарын лаппа аһардылар.

Г. АДАМОВ,
профсоюз рабочкомун председателэ.

МОЛДАВСКАЙ ССР. Республика бүрдүгү тутар предприятиелара саҥа түмүкүү тутарга бэлэмнэнэн үлэларин бутэрдилэр. Баҕалары бутэрдилэр. Бары сүөкүүр механизмнар, ырааастыыр линиялар, бүрдүгү куурдар сиэдэр үлэҕэ киирдилэр. Элеваторнар быйыл саҥа техниканан, ыйыыр уонна лабораторнай оборудованиенан сэтэриллиннилэр.

Бендерскай комбинат коллектива быйыл 10 тыһ. тоннаттан тахса бүрдүгү тутар уонна астыыр быһыылаах. Саҥа үүнүү мааҥайы тонналар гамаҥтайыы ыны-уйа астааһыҥҥа киирдилэр.

А. ГРИНЬКО фотота. ССТА фотохроникэта.

■ **Арыгылааһыны уонна алкоголизмы утары — сорунуулаахтык!**

КЭМИГЭР УОДЬУГАННААБАТАХТАН

«Эдэр коммунист» хаһыат 6 дь. от ыйын 25 күнүнээҕи нүөмэригэр журналист Ф. Стручков «Мантан сатарыйыы ыраата суох эбэтэр арыгылааһыннаах эйэлэһии содуллара» диэн тебэлээх ыстатыйатын. бука, үүгэтэр аахпыттара буолуо. Онно биһиги оройуомнут Болтоҥотугар арыгылааһын содулугар кэнники кэмҥэ таһаарыллыбыт общественнай бэроодага куруубайдык кэһии, бурҕуу оттуу соһии, ороҕ түбэлтэлэрэ, сиэрмайы еттүнэн сатарыйыы чахчылара, ычат ортотугар ытар үлэ улахан итэҕэстэрэ ыйыллыбыттара, олохтоох комсомольскай тэрилтэ үлэтэ кританиламмыта.

Сотоппутааҕыта Болтоҥоҕо ЫБСЛКС райкомун кэһэ сылдьар бюрота буолла. Онно үөһэ ахтыллыбыт ыстатыйа сорох «геройдара», комсомолецтар Е. Дуранов, Н. Кривошапкин уонна К. Слепцов персональнай дьыалалара көрүллүнэ. Мунньахха Дуранов, Кривошапкин холус соҕус быһаарыылара истилиннэ (К. Слепцов ыгыллан баран, оттуу сылдьар ватыран, кэлбэтэх).

Бу уолаттар үһүөн Советскай Армия кэккэтигэр сулууспалаан кэлбиттэр. Армияҕа барыылларыгар даҕаны, кэлиилэригэр даҕаны кас эмэ мэгэйэр арыгы иһиилээх «ауаарыы», «көрсүһүү» буолуталаабыт. Уопсайынан, Болтоҥоҕо итиннин омсолоох «үгэс» бэрт ортөн олохсуйбут. Сорох эдэр дьон оҕус чобуотуйаллар, олохтоох салалтаны билиммэттии тугтаҕаллар. Ониук, этэргэ дылы, муора тобугунан, хоролаан хабарҕатыгар буолбут көнөттэр «аһыы ууну» амсайдахтарына бас-баттах барар бардам быһыыларыгар утарсар күүс Болтоҥоҕо кыайан көстүбэт буолбут. Биир эмэ киһи сүдүргү буоллуутун итирикситтар истэ да барбатар.

Бурҕуу оҕорон да баран Кривошапкин сэптээх түмүгү оҥостуммута кестүбэт. Барыта биллибитин үрдүнэн халыыылу эппиэттээһэ, куоҕуна сатыыр. Оҥу аахан быйыл сайын милиция тан таҕсаҥ да баран холуһааҕа оттуу сылдьан хаҥ да тегул арыгылаабыт.

Киһи туһунан сельсовет исполкомун председателэ Т. В. Попова бу курдук кэпсиир: «Уйбалычык (Кривошапкин — *Н. С.*) аҕыс ыылааһы бүтэрэн бараҥ салгыы үөрэммэтэҕэ. Одьулууҥҥа СПТУ-ҕа үөрэниҥ эйиэ эмиэ быраахпыта. Кыһын консультаҥҥа ыыгыра сатыыбыт даҕаны кэлбэт. Арыгыны куруутун иһэр. Хаста даҕаны кэпсэтиһэн көрбүппүт — туһалаабата. Армияҕа барарыгар арыгылаан баран ыал түннүгүн алдьаппыта».

Оттон Г. Г. Винокуров: «Кривошапкиҥ үлэтигэр даҕаны мөлтөх этэ. Быйыл саас сыбааҥҥа ким-хайа иннигэр киниэрэҥ күтүөтүн кырбаары дьаабы бөҕө буолбута», — диир.

Онтон Дуранов олохтоох салалтаттан суукка биэрбэккэ, общественность көрүүтүгэр хааларарга көрдөһөр. Арыгыттан эмиэ аккаастамматы ычат. Байэтэ: «Бырааһыанныга иһээччибин» диир даҕаны, атын да кэмнэ уолаттардыын сукуруһа сылдьан арыгылыыр эбит. Быйыл саас сельсовет исполкомугар ыыгыран икки төгүл кэпсэтэ, сэрэтэ сылдьыбыттар да, оҥу «төһөҕө оҥостубатах».

Слепцов туһунан кэпсииригэр ферма сэрэппиитэ эмиэ арыгылыырын, үлэтигэр эппиэтэ суох сыһыаннаһарын бэлиэтиир.

ЫБСЛКС райкомун бюрота «күөх мооһуу» сордорбут бу уолаттары үһүөннэрин ЫБСЛКС кэккэтиттэн таһаарарга быһаарда. Оҥу тэҥэ биирэ итириктэһии утары охсуһууга, ычаттар сынньалаҥнарын тэрийиигэ, кинилэри сиэр-майгы, өй-санаа өттүнэн иитиигэ олохтоох комсомольскай тэрилтэ үлэтин итэҕэстэрин хаһыаҥ сааммай сеппэ ыйбытын бэлиэтээтэ. Сотору кэминэн общественность кинэ ыгыырылаах мунньаҕар итириктэһиини утары охсуһууну күүһүрдүү сорунтарын дьүүллэһэргэ, бу үлэни калэр еттүгэр тэрдүттэҥ туһсарарга быһаарылынна.

Комсомол райкомун бюротун мунньаҕар үлэлиир ычаты иитиигэ, быһаччы эппиэтэ суох совхоз партиомун секретара Е. Е. Ефимов уонна комсомольскай тэрилтэ секретара С. Варшиков ыгыырылан баран, кыттары мадалааһынныаҥ аахлатахтара кыайаҥ өйдөммөт. Салалта итиннин сыһыаннаһар буоллахына, сатарыйыы, кырдьык даҕаны, ыраата суох буоллаарай?!

С. ПОПОВ.

Комментатор колонкалара ●

САЛЬВАДОР: ПАТРИОТТАР СОРУНУУЛАРА

Сальвадор патриоттарын массабай хамсааһыннара күүтэн күн аҕыйах кэмэ иһэр. Киниләр Соҕуруу Америка бу дойдутугар Вашингтон уһан сөптөммүт кырыыстаах хунтаны утары охсуһууга туруннулар. Аҕардас атырдьах ыйыгар патриоттар ситиһиилээх дьайыыларыттан карателлар өлбүттүүн уонна баһыйбыттан тыһыынча кэриҥэ киһини, хас да вертолету уонна бронетранспортеру суттардылар.

Атырдьах ыйын 13—15 күннэригэр Сальвадорга буолбут үс күннээх национальнай забастовка фашистскай хунтаны утары бу дойду иһинээҕи бары кэриэтэ араҥалара—рабочайдар уонна студеннар, бааһынайдар, быстарҕай уонна орто буржуазия—турумнуттарын бүтүн аан дойдуга көрдөрдө. Бу забастовкаҕа кыттыбыт 500 тыһыынча сальвадорецтар модьуйуулара хайдах курдук хараҕан усулуобуйаҕа дойду үлэһиттэрэ бойобуой быраантарын иһин охсуһарга күһэллэллэрин ырылхайдык көрдөрдүлэр.

Забастовка кыттыылаахтара Холбоһуктаах Штаттар реакционнай хунтаҕа оҥорор киэҥ көмөлөрүн утары быраачыастаатылар уонна дойдуттан американскай байыаннай советниктары итиэннэ инструктордары таһаарары модьуйдулар. Киниләр хунта кэннинн кэмигэ 5 тыһыынчаттан тахса патриоттары өлөрбүттэр хаххаламмыт чрезвычайнай балаһыанньаны уларытары модьуйдулар. Бастааннааччылар былааһтар партизаннар дьайар оройуоннарыттан сири оҥорооччулары күүс өттүнэн үүрэн киллэрэр «стратегическай дэриэбинэлэр» диэн ааттанааччылары (дьиҥинэн, концентрационнай лааҕырдары) тэрийиини тохтоторго ыҥырыылара бааһынай аймах ортотугар киэҥ өйөбүлү ылла.

Террордааһын уонна куттааһын забастовканы кыайан тохтоппото. Забастовка ситиһиилээхтик барда уонна норуот маас. салара дойдута тэрдуттэн уларыта тутуулар олоххо киллэриллиэхтэригэр диэри охсуһууну салҕыырга быһаарыныылаахтарын дакаастаата. Кыраныысса таһынааҕы бэчээт биллэрэринэн, Сальвадор бу күннэргэ национальнай бастааннааһын буолуон аҕай иһинээҕи олорор дойдуну санатар.

Войнаҥ хос мооннохторун быһыыта сатаан, Вашингтон билигин Сальвадорга аһаҕастык тоҕо көтөн киирэргэ бэлэмниир. Чуолаан, ол иннигтэн Сальвадор кытылларыгар американскай муоратааҕы-байыаннай флот эскадрата тумулунна. Ону кытта тэҥҥэ Холбоһуктаах Штаттар патриоттары утары карательнай холбоһуктаах операциялары кытар Гватемала диктаторскай режимин уонна Гондурас реакционнай военщинатын Сальвадор хунтатын кытта биирдэ үлэлэһэллэригэр активнайдык үтэйбэллэр.

Ол эрээри АХШ уонна кинини истимтиэ реакционердар хааннык дааны куттааһыннара норуот бойотин быраантарын туруулаһан көмүскүүргэ быһаарыныытын булгурутуохтара суоҕа, диэн этиллэр Сальвадор Революционнай - Демократическай фронтун коммюникетыгар. Охсуһуу чапчаныттэ суох буолуоҕа, ол эрээри кини ситиһиитигэр саарбаҕа ламмат.

С. КУЛИК,
ССТА ырытааччыта.

АРХАНГЕЛЬСКАЙ. «Беломордааҕы оһуордар» диэн норуот уус-уран оҥоһуктарын предприятиетын бородууксуйалара билигин бүтүн дойдубутугар уонна кыраныысса таһыгар улахан биһирэбили ылаллар. Нууччалар маастардарын саамай үтүө үгэстэринэн чочуллубут мастан уонна мастан оҥоһуктар, таҥас дорожкалар уонна покрывалолар, туулэхтэн уонна сарыыттан бэлиэмнэммит аппликациялар сиэбэрийдэринэн кэрэ оһуордарынан-бичиктэринэн уратылаахтар. Архангельскайга сыл аайы 2600 тыһыынча солкуобайдаах сувенирдары оҥороллор.

СНИМОККА: мастан кыһыы маастара Александр Корельскай.

А. ПОЛЯКОВ фотота.
ССТА фотохроникета.

«САҤА ОЛОХ» ХАҺЫАТ БИРИИҺИГЭР КҮҺҮҤҤҮ ЭСТАФЕТА уонна КРОСС БАЛАҺЫАННЬАТА

Эстафетаҕа уонна кросска оройуон бары аҕыс кылаастаах уонна орто оскуолаларын хамаандалара кытталлар.

Күрэхтэһии балаҕан ыйын 20 күнүгэр сарсыарда 10 чаастан саҕаланар, нөҥүө күнүгэр түмүктэнэр. Ыытыллар сирэ—оройуон киинэ, эргэ ипподром.

АҔЫС КЫЛААСТААХ ОСКУОЛАЛАРГА
КРОСС

1. 1000 м—6 уол (зачета 5).
2. 500 м—4 кыыс (зачета 3).

ЭСТАФЕТА

Дистанция 10 этаптаах, уопсай уһуна 3300 м.

Этаптара: 500 м, 200 м, 300 м, 400 м, 400 м, 600 м, 200 м, 200 м, 200 м.

I, III, V, VII, VIII, X этаптарга уолаттар, онтон уратыларга кыргыттар сүүрэллэр.

ОРТО ОСКУОЛАЛАРГА
КРОСС

1. 1000 м—кыра саастаах уолаттар. Кыттааччыта 3, зачета 2.
2. 500 м—кыра саастаах 3 кыыс (зачета 2).
3. 1000 м—4 кыыс (зачета 3).
4. 2000 м—4 уол (зачета 3).

ЭСТАФЕТА

Дистанция 12 этаптаах, уопсай уһуна 5,5 км.

Этаптара: 1000 м, 300 м, 500 м, 400 м, 700 м, 400 м, 500 м, 400 м, 300 м, 500 м, 300 м, 200 м.

Этаптарынан сүүрээччилэр: уол, кыра кыыс, уол, кыра уол, кыра уол, кыра кыыс, кыыс, уол, кыыс, уол, кыыс, уол.

Кыайыылаах хамаандалар көһөрүллэр сылдьар кубогынан, дипломунан наҕараадаланаллар. Бириистээх миэстэлэргэ—дипломнар.

Бииргиллээн бастыыннарга «Саҥа олох» хаһыат бириһэ, районо грамоталара туттарыллаллар.

Күрэхтэһиигэ зачету таһынан кыттыы көҥүллэнэр.

«Саҥа олох» хаһыат редакцията,
районо, спортсовет.

ОЙУУРУ ПРАВОВОЙ ХАРЫСТААҺЫН

Биһиги консультациябыт

Ойуур законодательствота—ойуурy научнайдык туһаныы уонна былааннаахтык үүннэрии дьоһуннаах тэрүтэ. Сокуоннарга советскай дьону куох баайга харыстабыллаахтык, хаһаайыстыы сыһыаннаһыыга итиэннэ туһуламмыт ыйбах правовой нуормалар көрүллэллэр. Олору кэһээччилэр буруйу оҥороллор, сиэрдээхтик сэмэлэнэллэр.

Хабаровскай кыраай Хабаровскай оройуонун олохтооҕо Н. Куравин күн уоттаах беппүрүөскэни дьалаҕайдык быраҕыытыттан 120 гектардаах ойуур умайан хаалбыта. Государствоҕа таҕсыбыт хоромньу 10 тыһ. солк. сыаналаммыта.

Хомойуох иһин, итиннник чахчылар аҕыйаҕа суохтар. Ойуур баһаардарын үксүлэрэ дьон дьалаҕайдарыттан, эппиэтэ суохтарыттан таҕсаллар. Баһаардар үөлүйэр сүрүн биричиинэлэринэн умулларыллыбатах отуу уота, умайа сылдьар беппүрүөскэ тобоҕо, электропроводтар быстыылара, ойуурга ыытыллар үлэлэргэ туттуллар дэлби тэбэр веществолары көрүүтэ-харайыыта суох быраҕыы о.д.а. буолаллар. Билэн турар, итиннник түбэлтэлэр сэмэтэ суҥката суох хаалларыллыбаттар. Буруйдаахтар эппиэккэ тардыллаллар.

Ойуурдар түстарыттан сокуоннары кэһии иһин эппиэтиниэс хас да көрүҥэ олохтонор. Уоттан сэрэҕэ суох туттан кэлим ойуурдары суох оҥоруу эбэтэр улахан ыйык эмсэҕэлээтэх буруйу оҥоруунан буолар. Ол туһунан Российскай Федерация Холуобунай Кодексын 99 ыстатыйатыгар уонна атын союзнай республикалар холуобунай кодекстарын туһааннаах ыстатыйаларыгар этиллэр. РСФСР ХК 99 ыстатыйатын кэһиигэ буруйдаахтар үс сылга диэри болдьохха быраантара быһыллар эбэтэр биир сылга диэри күһалаҥ үлэҕэ түбэһэллэр.

Ойуурy сорунан уматыы иһин кытаанах эппиэтиниэс көрүллэр: сүүт буруйдаахтары 10 сылга диэри быраантарын быһыан сөп. Холуобунай эппиэтиниэс ойуурy көнүлэ суох кэрдии иһин эмиэ олохтонон турар.

Сокуоннары хыра кэһэмэйдээхтик кэһии иһин буруйдаахтар административнай эппиэккэ тардыллаллар. Тыаҕа баһаартан сэрэнэр быраабылалары кэһиигэ ылыллар миэрэлэр ССРС Верховнай Советын Президиумун 1971 сыл бас ыйын 18 күнүнээҕи ыйааҕынан быһаарыллыбыттара. Ыйаах быһыытынан, ойуурга баһаартан сэрэнии быраабылаларын кэспит дуоһунастаах дьон 50 солк. диэри, бэйэлэрэ граждааннара 10 солк. диэри ыстарааптаныахтарын сөп. Оттон баһаартан сэрэнии быраабылаларын кэһии түмүгэр ойуур баһаара таҕыстаҕына буруйдаах дуоһунастаах дьон 100 солк., оттон граждааннар 50 солк. диэри ыстарааптары төлүүллэр.

Ойуурy харыстааһыны уонна көмүскээһини ССРС государственнай ойуур харыстабылын органнара, туһааннаах министерстволар уонна ведомстволар, народнай депутаттар куораттардааҕы Советтарын исполкомнара ойуур харыстабылыгар сулуустарара, колхоздар ойуурy харыстааччылара ыыталлар.

Ыстарааптааһыны государственнай ойуур харыстабылын, ойуур хаһаайыстыбаларын органнарын уонна предприятиеларын үлэһиттэрэ оҥороллор. Итинниэкэ торуут докумуоннара ойуур көмүскэлин уонна милиция үлэһиттэрэ, народнай дружинниктар, общественнай инспектордар оҥорбут актара буолаллар. Лесхоз старшай инженерэ, ойуурy харыстыыр авиационнай базалар кэтээн көрөөччү летчиктара, лесничийдэр уонна ойуур хаһаайыстыбатын органнарын үлэһиттэрин сорох атын категориялара граждааннартан 5 солкуобайга диэри кэмэйдээх ыстарааптары ылар быраабтаахтар.

Эппиэтиниэс ойуурга уоттан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын кэһиигэ уонна ойуурy көнүлэ суох кэрдиигэ эрэ көрүллүбэт. Ойуурy туһаныы быраабылаларын кэспиттэр, химическай веществоларынан ойуурy буортулаабыттар, ойуурга көнүлэ суох оту охсубуттар уонна сүөһүнү мэччиппиттэр, бобуулаах сирдэргэ эриэхэ, тэллэй, отон курдук сир астарын бэйэлэрэ талбыттарынан хомуйбуттар, ойуурдарга көмүскүүр бэлиэлэри суох оҥорбуттар эмиэ эппиэккэ тардыллаллар. Ойуурдар түстарыттан законодательствоны кэһии иһин буруйдаахтары эппиэккэ тардыы бэрээдэгэ ССРС уонна союзнай республикалар Ойуурдарын законодательстволарын төрүттэрин 50 ыстатыйатыгар толору бэриллэр.

И. ГРАНКИН,
юрист (ССТА).

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

ЫБСЛКС райкомугар УАЗ-469 автомашинаҕа шофер наада. Баҕалаахтар үлэ чааһыгар кэлэн кэпсэтиэхтэрин сөп. Телефоннар №№-рэ: 21-233 эбэтэр 21-102.

1981 СЫЛГА БЭЧЭЭККЭ СУРУТУУ САҔАЛАННА

1981 сылга периодическай бэчээккэ—хаһыаттарга уонна сурунааллара сурутуу балаҕан ыйын 2 күнүттэн саҕаланна.

Сурутууну сибээс бары отделениелара, бэчээти общественнай тарҕатааччылар ыыталлар.

Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохторун счетчиктарын бэрэбиэркэлээһин балаҕан ыйын 5 күнүгэр бүтэрэн энергосбыт үлэһиттэринэн уһуллубут счетчиктаах дьон ити болдьох иһинэн спортзал дьиэтигэр аҕалан бэрэбиэркэлэтэргитигэр. Аҕалбатахтар электроэнергия иһин төлөбүрдэрэ лаампаларын, розеткаларын ахсаанынан ааҕыллыаҕа.

Балаҕан ыйын 1 күнүгэр диэри аҕалбыт счетчиктаахтар спортзал дьиэтигэр кэлэн ылыҥ. Өрөмүөннэһиин иһин 6 солк. 33 хар. төлөөрүн умнумаҥ.

ЭНЕРГОСБЫТ.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз салалтата, Чакыр сельсоветын исполкома, отделение совета колхоһунай тутуу ветерана

АДАМОВ ПРОКОПИЙ НИКОЛАЕВИЧ

өлбүтүнэн кини чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карл Маркса 12. Тираж 3159
№ ЗАКАЗА 107.